

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK VŠEOBECNÉHO SÚDU (siedma komora)

zo 14. marca 2018*

„Životné prostredie – Geneticky modifikované výrobky – Nariadenie (ES) č. 1367/2006 – Nariadenie (ES) č. 1829/2003 – Geneticky modifikovaná sója MON 87769, MON 87705 a 305423 – Zamietnutie žiadosti o vnútorné preskúmanie rozhodnutí o povolení uvedenia na trh – Pojem ‚právo životného prostredia‘ – Článok 10 nariadenia č. 1367/2006“

Vo veci T-33/16,

TestBioTech eV, so sídlom v Mníchove (Nemecko), v zastúpení: R. Stein, solicitor, K. Smith, QC, a J. Stevenson, barrister,

žalobkyňa,

proti

Európskej komisii, v zastúpení: J. Tomkin, L. Pignataro-Nolin a C. Valero, splnomocnení zástupcovia,

žalovanej,

ktorú v konaní podporujú:

Monsanto Europe, so sídlom v Antverpách (Belgicko),

a

Monsanto Company, so sídlom vo Wilmingtone, Delaware (Spojené štáty),

v zastúpení: M. Pittie, avocat,

a

Pioneer Overseas Corp., so sídlom v Johnstone, Iowa (Spojené štáty),

a

Pioneer Hi-Bred International, Inc., so sídlom v Johnstone,

v zastúpení: G. Forwood, avocat, J. Killick, barrister, a S. Nordin, solicitor,

vedľajší účastníci konania,

* Jazyk konania: angličtina.

ktorej predmetom je návrh založený na článku 263 ZFEÚ na zrušenie listu člena Komisie zodpovedného za oblasť zdravia a bezpečnosti potravín zo 16. novembra 2015, ktorým sa zamieta žiadosť o vnútorné preskúmanie založená na článku 10 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 zo 6. septembra 2006 o uplatňovaní ustanovení Aarhuského dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia na inštitúcie a orgány Spoločenstva (Ú. v. EÚ L 264, 2006, s. 13), pokiaľ ide o vykonávacie rozhodnutia o povolení uvedenia na trh geneticky modifikovanej sóje MON 87769, MON 87705 a 305423,

VŠEOBECNÝ SÚD (siedma komora),

v zložení: predsedníčka komory V. Tomljenović (spravodajkyňa), sudcovia E. Bieliūnas a A. Kornezov,

tajomník: P. Cullen, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní 22. septembra 2017,

vyhlásil tento

Rozsudok

Okolnosti predchádzajúce sporu

- 1 Žalobkyňa, TestBioTech eV, je nezisková organizácia zaregistrovaná v Nemecku, ktorej cieľom je podporovať nezávislý výskum a verejnú diskusiu o účinkoch biotechnológie.

O povolení uviesť na trh sóju 305423

- 2 Dňa 14. júna 2007 spoločnosť Pioneer Overseas Corp. podala na príslušný orgán Holandska v súlade s článkami 5 a 17 nariadenia (ES) č. 1829/2003 Európskeho parlamentu a Rady z 22. septembra 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivách (Ú. v. EÚ L 268, 2003, s. 1; Mim. vyd. 13/032, s. 432) žiadosť o povolenie uviesť na trh potraviny, prísady do potravín a krmivá, ktoré obsahujú geneticky modifikovanú sóju 305423 (ďalej len „sója 305423“), sú z nej zložené alebo vyrobené. Žiadosť o povolenie sa týkala aj uvedenia na trh sóje 305423 prítomnej v iných výrobkoch ako potraviny a krmivá, ktoré obsahujú modifikovanú sóju, sú z nej zložené a sú určené na účely rovnakého používania ako akákoľvek iná sója, s výnimkou kultivácie.
- 3 Dňa 18. decembra 2013 vedecká skupina pre geneticky modifikované organizmy pri Európskom úrade pre bezpečnosť potravín (EFSA) (ďalej len „vedecká skupina GMO“) vydala vedecké stanovisko týkajúce sa sóje 305423, ktoré predstavuje správu v súlade s článkom 6 ods. 6 nariadenia č. 1829/2003 a článkom 18 ods. 6 toho istého nariadenia, pričom toto stanovisko je v súlade so svojím znením „súčasťou celkového stanoviska EFSA v zmysle článku 6 ods. 5 a článku 18 ods. 5 [toho istého nariadenia]“. Vedecká skupina GMO v podstate zastávala názor, že sója 305423 je z hľadiska svojich možných účinkov na zdravie ľudí a zvierat alebo na životné prostredie, pokiaľ ide o jej predpokladané použitia, rovnako bezpečná ako tradičný ekvivalent.
- 4 Dňa 24. apríla 2015 Európska komisia prijala vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2015/698, ktorým sa podľa nariadenia č. 1829/2003 povoľuje umiestniť na trh výrobky, ktoré obsahujú geneticky modifikovanú sóju 305423 (DP-305423-1), sú z nej zložené alebo vyrobené (Ú. v. EÚ L 112, 2015, s. 71). V odôvodneniach 4 až 7 tohto rozhodnutia Komisia vysvetlila, odkazujúc na vedecké stanovisko uvedené v bode 3 vyššie, že EFSA vydal „priaznivé stanovisko“ v súlade s článkami 6 a 18 nariadenia č. 1829/2003, že EFSA dospel k záveru, že sója 305423 je z hľadiska jej možných účinkov na zdravie

ľudí a zvierat alebo na životné prostredie, pokiaľ ide o jej predpokladané použitia, rovnako bezpečná ako tradičný ekvivalent, a že EFSA odporučil, aby sa zrealizoval plán monitorovania po uvedení na trh, ktorý by sa zameriaval na zber údajov o spotrebe európskeho obyvateľstva.

- 5 V súlade s článkom 1 rozhodnutia 2015/698 Komisia prideliла jednoznačný identifikátor sóji 305423. Článkom 2 uvedeného rozhodnutia Komisia povolila na účely článku 4 ods. 2 a článku 16 ods. 2 nariadenia č. 1829/2003 potraviny a zložky potravín, ktoré obsahujú sóju 305423, sú z nej zložené alebo vyrobené, krmivá, ktoré obsahujú sóju 305423, sú z nej zložené alebo vyrobené, a sóju 305423 vo výrobkoch, ktoré ju obsahujú alebo sú z nej zložené, na akékoľvek iné použitie, s výnimkou kultivácie. Navyše články 3 až 5 rozhodnutia 2015/698 sa týkajú označovania a monitorovania uvedených výrobkov.

O povolení uviesť na trh sóju MON 87769

- 6 Dňa 14. septembra 2009 spoločnosť Monsanto Europe podala na príslušný orgán Spojeného kráľovstva v súlade s článkami 5 a 17 nariadenia č. 1829/2003 žiadosť o povolenie uviesť na trh potraviny, prísady do potravín a krmivá, ktoré obsahujú geneticky modifikovanú sóju MON 87769 (ďalej len „sója MON 87769“), sú z nej zložené alebo vyrobené. Žiadosť o povolenie sa týkala aj uvedenia na trh sóje MON 87769 prítomnej v iných výrobkoch, ako sú potraviny a krmivá, ktoré obsahujú modifikovanú sóju, sú z nej zložené a sú určené na účely rovnakého používania ako akákoľvek iná sója, s výnimkou kultivácie.
- 7 Dňa 16. mája 2014 vedecká skupina GMO vydala vedecké stanovisko týkajúce sa sóje MON 87769, ktoré predstavuje správu v súlade s článkom 6 ods. 6 nariadenia č. 1829/2003 a článkom 18 ods. 6 toho istého nariadenia, pričom toto stanovisko je v súlade so svojím znením „súčasťou celkového stanoviska EFSA v zmysle článku 6 ods. 5 a článku 18 ods. 5 [toho istého nariadenia]“. Vedecká skupina GMO v podstate konštatovala, že sója MON 87769 je rovnako bezpečná ako tradičný ekvivalent a že je nepravdepodobné, že by v rámci vymedzenom žiadosťou mala nepriaznivé účinky na zdravie ľudí a zvierat alebo na životné prostredie.
- 8 Dňa 24. apríla 2015 Komisia prijala vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2015/686, ktorým sa podľa nariadenia č. 1829/2003 povoľuje umiestňovať na trh výrobky, ktoré obsahujú geneticky modifikovanú sóju MON 87769 (MON-87769-7), sú z nej zložené alebo vyrobené (Ú. v. EÚ L 112, 2015, s. 16). V odôvodneniach 4 až 8 tohto rozhodnutia Komisia vysvetlila, odkazujúc na vedecké stanovisko uvedené v bode 7 vyššie, že EFSA vydal „priaznivé stanovisko“ v súlade s článkami 6 a 18 nariadenia č. 1829/2003, že EFSA dospel k záveru, že sója MON 87769, pokiaľ ide o jej predpokladané použitia, je rovnako bezpečná ako tradičný ekvivalent, a že je nepravdepodobné, že má nepriaznivé účinky na zdravie ľudí a zvierat alebo na životné prostredie, a že EFSA odporučil, aby sa zrealizoval plán monitorovania po uvedení na trh, ktorý by sa zameriaval na zber údajov o spotrebe európskeho obyvateľstva.
- 9 V súlade s článkom 1 rozhodnutia 2015/686 Komisia prideliла jednoznačný identifikátor sóji MON 87769. Článkom 2 uvedeného rozhodnutia Komisia povolila na účely článku 4 ods. 2 a článku 16 ods. 2 nariadenia č. 1829/2003 potraviny a zložky potravín, ktoré obsahujú sóju MON 87769, sú z nej zložené alebo vyrobené, krmivá, ktoré obsahujú sóju MON 87769, sú z nej zložené alebo vyrobené, a sóju MON 87769 vo výrobkoch, ktoré ju obsahujú alebo sú z nej zložené, na akékoľvek iné použitie, s výnimkou kultivácie. Navyše články 3 až 5 rozhodnutia 2015/686 sa týkajú označovania a monitorovania uvedených výrobkov.

O povolení uviesť na trh sóju MON 87705

- 10 Dňa 18. februára 2010 Monsanto Europe podala na príslušný orgán Holandska v súlade s článkami 5 a 17 nariadenia č. 1829/2003 žiadosť o povolenie uviesť na trh potraviny, prísady do potravín a krmivá, ktoré obsahujú geneticky modifikovanú sóju MON 87705 (ďalej len „sója MON 87705“), sú z nej zložené alebo vyrobené. Žiadosť o povolenie sa týkala aj uvedenia na trh sóje MON 87705 prítomnej v iných výrobkoch, ako sú potraviny a krmivá, ktoré obsahujú modifikovanú sóju, sú z nej zložené a sú určené na účely rovnakého používania ako akákoľvek iná sója, s výnimkou kultivácie.
- 11 Dňa 30. októbra 2012 vedecká skupina GMO vydala vedecké stanovisko týkajúce sa sóje MON 87705, ktoré predstavuje správu v súlade s článkom 6 ods. 6 nariadenia č. 1829/2003 a článkom 18 ods. 6 toho istého nariadenia, pričom toto stanovisko je v súlade so svojím znením „súčasťou celkového stanoviska EFSA v zmysle článku 6 ods. 5 a článku 18 ods. 5 [toho istého nariadenia]“. Toto stanovisko bolo doplnené vyhlásením vedeckej skupiny GMO zo 17. decembra 2013. Vedecká skupina GMO v podstate konštatovala, že sója MON 87705 je z hľadiska svojich možných účinkov na zdravie ľudí a zvierat alebo na životné prostredie, pokiaľ ide o jej predpokladané použitia, rovnako bezpečná ako tradičný ekvivalent.
- 12 Dňa 24. apríla 2015 Komisia prijala vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2015/696, ktorým sa podľa nariadenia č. 1829/2003 povoľuje umiestniť na trh výrobky, ktoré obsahujú geneticky modifikovanú sóju MON 87705 (MON-87705-6), sú z nej zložené alebo vyrobené (Ú. v. EÚ L 112, 2015, s. 60). V odôvodneniach 4 až 10 tohto rozhodnutia Komisia vysvetlila, odkazujúc na vedecké stanovisko uvedené v bode 11 vyššie v jeho doplnenom znení, že EFSA vydal „priaznivé stanovisko“ v súlade s článkami 6 a 18 nariadenia č. 1829/2003, že EFSA dospel k záveru, že sója MON 87705 je rovnako bezpečná ako tradičný ekvivalent, pokiaľ ide o jej predpokladané použitia, ktoré zahŕňajú také isté použitia, ako sú použitia akejkoľvek tradičnej sóje určenej na použitie ako potravina alebo krmivo s výnimkou komerčných použití oleja na smaženie, a že EFSA odporučil, aby sa zrealizoval plán monitorovania po uvedení na trh, ktorý by sa zameriaval na zber údajov o spotrebe európskeho obyvateľstva.
- 13 V súlade s článkom 1 rozhodnutia 2015/696 Komisia prideliла jednoznačný identifikátor sóji MON 87705. Článkom 2 uvedeného rozhodnutia Komisia povolila na účely článku 4 ods. 2 a článku 16 ods. 2 nariadenia č. 1829/2003 potraviny a zložky potravín, ktoré obsahujú sóju MON 87705, sú z nej zložené alebo vyrobené, krmivá, ktoré obsahujú sóju MON 87705, sú z nej zložené alebo vyrobené, a sóju MON 87705 vo výrobkoch, ktoré ju obsahujú alebo sú z nej zložené, na akékoľvek iné použitie, s výnimkou kultivácie. Navyše články 3 až 5 rozhodnutia 2015/696 sa týkajú označovania a monitorovania uvedených výrobkov.

O žiadosti o vnútorné preskúmanie

- 14 Listom z 29. mája 2015 žalobkyňa a ešte jedna organizácia požiadali Komisiu, aby uskutočnila vnútorné preskúmanie rozhodnutí 2015/686, 2015/696 a 2015/698 (ďalej len spoločne „rozhodnutia o povolení“) podľa článku 10 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 zo 6. septembra 2006 o uplatňovaní ustanovení Aarhuského dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia na inštitúcie a orgány Spoločenstva (Ú. v. EÚ L 264, 2006, s. 13). V rámci svojej žiadosti o vnútorné preskúmanie žalobkyňa a ďalšia organizácia v podstate po prvé uviedli, že EFSA ešte nestanovil usmernenia týkajúce sa zdravotných účinkov geneticky modifikovaných rastlín, ktorých nutričný obsah sa citelne zmenil, po druhé že neexistencia usmernení viedla k nedostatočnému a nekonzistentnému posúdeniu nutričných rizík, ktoré nespĺňa zákonné podmienky, po tretie že neexistencia usmernení viedla k porušeniu ustanovení týkajúcich sa označovania, po štvrté že neexistencia usmernení viedla k nedostatočným a nekonzistentným návrhom, pokiaľ ide o monitorovanie po uvedení na trh, po piate že v prípade sóje

MON 87705 a 305423 rezíduá herbicídov neboli zohľadnené pri skúmaní vplyvov konzumácie geneticky modifikovaných potravín a krmív na zdravie, a po šieste že pokiaľ ide o sóju MON 87705, posúdenie nežiaducich účinkov pôsobenia na ribonukleovú kyselinu bolo nedostatočné.

- 15 Listom zo 4. augusta 2015 Komisia informovala žalobkyňu, že preskúmanie nemôže dokončiť v lehote 12 týždňov, a preto dostane odpoveď v lehote 18 týždňov v súlade s článkom 10 ods. 3 nariadenia č. 1367/2006.
- 16 E-mailom z 1. októbra 2015 úradník Generálneho riaditeľstva Komisie pre zdravie a bezpečnosť potravín žalobkyni oznámil, že rozhodnutie týkajúce sa jej žiadosti o preskúmanie je „pripravené“, ale že toto rozhodnutie musí byť ešte v rámci administratívneho postupu podpísané.
- 17 Listom zo 16. novembra 2015 so značkou Ares(2015) 5145741 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) člen Komisie zodpovedný za oblasť zdravia a bezpečnosti potravín zamietol žiadosť o preskúmanie, pričom uviedol, že prvých päť výhrad a časť šiestej výhrady, ktoré sú uvedené v bode 14 vyššie, nepatria do pôsobnosti článku 10 nariadenia č. 1367/2006 a že zostávajúca časť šiestej výhrady týkajúca sa posúdenia environmentálnych rizík „neodôvodňuje potrebu zmeniť rozhodnutie 2015/696“. V tomto ohľade člen Komisie zodpovedný za oblasť zdravia a bezpečnosti potravín v podstate zastával názor, že aspekty súvisiace so zdravotným posúdením geneticky modifikovaných potravín alebo krmív nemožno preskúmať v rámci článku 10 nariadenia č. 1367/2006 z dôvodu, že tieto aspekty sa netýkajú posúdenia environmentálnych rizík. Pokiaľ ide o časť šiestej výhrady týkajúcu sa ochrany životného prostredia, člen Komisie zodpovedný za oblasť zdravia a bezpečnosti potravín zastával názor, že toto tvrdenie je nedôvodné a neodôvodňuje preskúmanie rozhodnutí o povolení. Konkrétnejšie po prvé člen Komisie zodpovedný za oblasť zdravia a bezpečnosti potravín zastával názor, že výhrady týkajúce sa usmernení EFSA o zdravotnom a nutričnom posúdení geneticky modifikovaných plodín so zmeneným nutričným obsahom jasne súvisia s vplyvom na zdravie, aký má konzumácia potravín a krmív. Po druhé zastával názor, že vo všeobecnosti je potrebné vykonať nutričné posúdenie v rámci preskúmania zdravotného vplyvu konzumácie potravín a krmív, a nie na účely posúdenia environmentálnych rizík v spojitosti s potenciálnym uvoľnením do životného prostredia. Po tretie uviedol, že označenie týkajúce sa zloženia geneticky modifikovaných potravín nesúvisí s posúdením rizík pre životné prostredie. Po štvrté tvrdil, že monitorovanie po uvedení na trh nesúvisí s posúdením rizík pre životné prostredie. Po piate zastával názor, že neexistencia zohľadnenia účinkov rezíduí herbicídov požívaných pri konzumácii geneticky modifikovaných potravín a krmív na zdravie súvisí s vplyvom na zdravie, a nie na životné prostredie. Po šieste zastával názor, že štúdia týkajúca sa neželaných účinkov na zdravie ľudí alebo zvierat, pokiaľ ide o konzumáciu rastlín, preukazujúca pôsobenie ribonukleových kyselín, na ktorú odkazovala žalobkyňa, nesúvisí s posúdením rizík pre životné prostredie.

Konanie a návrhy účastníkov konania

- 18 Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 26. januára 2016 žalobkyňa podala žalobu, na základe ktorej sa začalo toto konanie, a navrhla spojenie tejto veci s vecou TestBioTech a i./Komisia, ktorá je zapísaná do registra pod číslom T-177/13.
- 19 Dňa 14. apríla 2016 predseda piatej komory Všeobecného súdu rozhodol, že nevyhovie návrhu na spojenie tejto veci s vecou T-177/13, TestBioTech a i./Komisia.
- 20 Podaním doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 31. mája 2016 spoločnosti Monsanto Europe a Monsanto Company (ďalej len spoločne „Monsanto“) podali návrh na vstup vedľajšieho účastníka do konania na podporu návrhov Komisie.

- 21 Podaním doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 9. júna 2016 spoločnosti Pioneer Overseas a Pioneer Hi-Bred International, Inc. (ďalej len spoločne „Pioneer“) podali návrh na vstup vedľajšieho účastníka do konania na podporu návrhov Komisie.
- 22 Uzneseniami z 20. júla 2016 predseda piatej komory Všeobecného súdu vyhovel návrhom na vstup vedľajšieho účastníka do konania, ktoré podali Monsanto a Pioneer.
- 23 Po zmene zloženia komôr Všeobecného súdu v súlade s článkom 27 ods. 5 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu bola sudkyňa spravodajkyňa pridelená do siedmej komory, ktorej bola v dôsledku toho táto vec pridelená.
- 24 Na základe návrhu sudcu spravodajcu Všeobecný súd rozhodol o otvorení ústnej časti konania a v rámci opatrení na zabezpečenie priebehu konania upravených v článku 89 rokovacieho poriadku vyzval účastníkov konania, aby odpovedali na jednu písomnú otázku. Účastníci konania reagovali na toto opatrenie na zabezpečenie priebehu konania v stanovenej lehote.
- 25 Podaniami doručenými do kancelárie Všeobecného súdu 19. a 23. decembra 2016 Komisia a žalobkyňa požiadali, aby boli vypočuté ich prednesy v súlade s článkom 106 ods. 2 rokovacieho poriadku. Na pojednávaní 22. septembra 2017 Všeobecný súd konštatoval neodôvodnenú neprítomnosť žalobkyne, ktorá bola riadne predvolaná, a pojednávanie sa uskutočnilo v jej neprítomnosti v súlade s článkom 108 ods. 1 rokovacieho poriadku. Prednesy ostatných účastníkov konania a ich odpovede na otázky, ktoré im položil Všeobecný súd, boli vypočuté na uvedenom pojednávaní.
- 26 Podaním doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 22. septembra 2017 žalobkyňa požiadala Všeobecný súd o opätovné otvorenie ústnej časti konania podľa článku 113 ods. 2 rokovacieho poriadku alebo, subsidiárne, aby jej bola poskytnutá možnosť predložiť prednesy, ktoré si pripravila na pojednávanie, písomne.
- 27 Keďže v prejednávanej veci nebola splnená žiadna z podmienok stanovených v článku 113 ods. 2 rokovacieho poriadku, Všeobecný súd rozhodol, že žiadosti o opätovné otvorenie ústnej časti konania nevyhovie.
- 28 Žalobkyňa navrhuje, aby Všeobecný súd:
- rozhodol po prvé o otázkach, či sa žiadosť o vnútorné preskúmanie podaná na základe článku 10 nariadenia č. 1367/2006, ktorá sa týka povolenia prijatého podľa nariadenia č. 1829/2003, musí obmedzovať na „posúdenie environmentálnych rizík“ podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/18/ES z 12. marca 2001 o zámernom uvoľnení geneticky modifikovaných organizmov do životného prostredia a o zrušení smernice Rady 90/220/EHS (Ú. v. ES L 106, 2001, s. 1), po druhé či sa žaloby podané podľa článku 12 nariadenia č. 1367/2006 musia obmedzovať na preskúmanie inštitúciou Európskej únie týkajúce sa „posúdenia environmentálnych rizík“ v súlade so smernicou 2001/18, a po tretie, aký je stupeň preskúmania, ktoré Všeobecný súd musí vykonať v rámci konaní o žalobách, ktoré boli podané podľa článku 12 nariadenia č. 1367/2006,
 - vyhlásil žalobu za prípustnú a dôvodnú,
 - zrušil napadnuté rozhodnutie,
 - uložil Komisii povinnosť nahradiť trovy konania.
- 29 V nadväznosti na písomnú otázku Všeobecného súdu, pokiaľ ide o prípustnosť žalobného návrhu, ktorým sa navrhuje, aby sa rozhodlo o otázkach uvedených v bode 28 vyššie prvej zarážke, žalobkyňa vo svojej písomnej odpovedi vyhlásila, že konanie o tomto návrhu možno zastaviť. Preto treba konštatovať, že žalobkyňa vzala späť svoj prvý žalobný návrh.

- 30 Komisia navrhuje, aby Všeobecný súd:
- zamietol žalobu,
 - uložil žalobkyni povinnosť nahradiť trovy konania.
- 31 Monsanto navrhuje, aby Všeobecný súd:
- zamietol žalobu,
 - uložil žalobkyni povinnosť nahradiť trovy konania.
- 32 Pioneer navrhuje, aby Všeobecný súd:
- zamietol žalobu,
 - uložil žalobkyni povinnosť nahradiť trovy konania.

Právny stav

- 33 Pred preskúmaním merita tejto veci treba poznamenať, že návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 22. septembra 2017 na opätovné začatie ústnej časti konania (pozri bod 26 vyššie) žalobkyňa požiadala, aby jej bola priznaná možnosť predložiť prednesy, ktoré si pripravila na pojednávanie, písomne. V tomto ohľade postačuje konštatovať, že rokovací poriadok takýto procesný úkon neupravuje.
- 34 Pokiaľ ide o meritum tejto veci, žalobkyňa na podporu svojej žaloby uvádza dva žalobné dôvody. V rámci prvého žalobného dôvodu žalobkyňa tvrdí, že jej žiadosť o vnútorné preskúmanie v celom rozsahu patrí do pôsobnosti nariadenia č. 1367/2006. Podľa nej Komisia porušila článok 10 ods. 1 nariadenia č. 1367/2006 v spojení s článkom 2 ods. 1 písm. f) a g) toho istého nariadenia a odôvodneniami 11 a 18 až 21 uvedeného nariadenia, keď zastávala názor, že žiadosť o vnútorné preskúmanie z veľkej časti súvisí s otázkami, ktoré nepatria do pôsobnosti nariadenia č. 1367/2006. Svojím druhým žalobným dôvodom žalobkyňa namieta protiprávnosť napadnutého rozhodnutia, keďže Komisia ho neprijala v lehotách stanovených v článku 10 ods. 3 nariadenia č. 1367/2006.
- 35 Najskôr je potrebné preskúmať prvý žalobný dôvod. V tomto ohľade žalobkyňa v podstate tvrdí, že žiadosť o vnútorné preskúmanie súvisí s otázkami patriacimi do pôsobnosti nariadenia č. 1367/2006. Zastáva názor, že správne akty prijaté na základe nariadenia č. 1829/2003, ako sú rozhodnutia o povolení, sú akty prijaté podľa práva životného prostredia v zmysle článku 10 ods. 1 nariadenia č. 1367/2006. Ak mimovládna organizácia žiada o vnútorné preskúmanie alebo vykonáva svoje právo podať žalobu, nie je povinná obmedziť žalobné dôvody, ktoré uvádza, na časti aktu, ktoré sa týkajú „posúdenia environmentálnych rizík“. Podľa žalobkyne je vplyv geneticky modifikovaných organizmov na stav ľudského zdravia zdravotnou otázkou súvisiacou so stavom životného prostredia. Okrem toho skutočnosť, že nariadenie č. 1829/2003 bolo prijaté na základe článku 168 ods. 4 ZFEÚ týkajúceho sa verejného zdravia, nemá žiadny vplyv na otázku, či sú rozhodnutia o povolení aktmi prijatými podľa práva životného prostredia v zmysle článku 10 ods. 1 nariadenia č. 1367/2006. Navyše žalobkyňa tvrdí, že skutočnosti týkajúce sa celkového posúdenia sóje, o ktoré ide v tejto veci, a s tým súvisiace dôkazy, sú neoddeliteľné. V dôsledku toho „rozkúskovanie“ jednotlivých častí povolenia na uvedenie na trh geneticky modifikovaného organizmu jednak na skutočnosti týkajúce sa životného prostredia a jednak na skutočnosti, ktoré sa netýkajú životného prostredia, je nedôvodné.

- 36 Komisia, ktorú podporujú Monsanto a Pioneer, v podstate zastáva názor, že rozsah práva na preskúmanie stanoveného v článku 10 nariadenia č. 1367/2006 je ohraničený na otázky patriace do práva životného prostredia v zmysle uvedeného nariadenia. Podľa Komisie samotná skutočnosť, že rozhodnutia o povolení boli vydané na základe nariadenia č. 1829/2003 automaticky nezakladá nárok na preskúmanie všetkých aspektov týchto rozhodnutí na základe článku 10 nariadenia č. 1367/2006. Naopak právo podať žiadosť o preskúmanie existuje len pokiaľ ide o aspekty, ktoré patria do práva životného prostredia, ako boli definované v článku 2 ods. 1 písm. f) nariadenia č. 1367/2006. V tomto kontexte Komisia zastáva názor, že obavy týkajúce sa životného prostredia a obavy týkajúce sa verejného zdravia sú odlišné z koncepcného a právneho hľadiska, a že aspekty žiadosti žalobkyne o preskúmanie týkajúce sa verejného zdravia nespádajú pod článok 10 nariadenia č. 1367/2006. Konkrétnejšie Komisia na úvod tvrdí, že veľká časť tvrdení uvedených v predmetnej žiadosti o preskúmanie sa týka „bezpečnosti potravín“, ďalej že právne ustanovenia, na ktorých je založená žiadosť o preskúmanie, zjavne súvisia s aspektmi verejného zdravia, a nie ochrany životného prostredia, a napokon že tvrdenia uvádzané žalobkyňou, pokiaľ ide o výživovú hodnotu, označovanie a bezpečnosť geneticky modifikovaných výrobkov, ktoré sa nachádzajú v potravinách a krmivách, sa považujú za tvrdenia súvisiace s bezpečnosťou výrobkov, a nie so stavom životného prostredia vo všeobecnosti.
- 37 V prejednávanvej veci je medzi účastníkmi konania sporná otázka, či bola Komisia oprávnená zamietnuť ako neprípustnú veľkú časť žiadosti o vnútorné preskúmanie rozhodnutí o povolení, ktorú podala žalobkyňa na základe článku 10 nariadenia č. 1367/2006, a to z dôvodu, že väčšina výhrad vznesených v tejto žiadosti nepatrí do práva životného prostredia.

O rozsahu vnútorného preskúmania na základe článku 10 nariadenia č. 1367/2006

- 38 Podľa článku 10 ods. 1 nariadenia č. 1367/2006 mimovládna organizácia, ktorá spĺňa podmienky uvedené v článku 11 toho istého nariadenia, je oprávnená požiadať o vnútorné preskúmanie inštitúciu alebo orgán Únie, ktorý prijal správny akt podľa práva životného prostredia.
- 39 Článok 12 ods. 1 nariadenia č. 1367/2006 stanovuje, že mimovládna organizácia, ktorá požiadala o vnútorné preskúmanie podľa článku 10 uvedeného nariadenia, sa môže obrátiť na súd Únie v súlade s príslušnými ustanoveniami Zmluvy o FEÚ.
- 40 Článok 2 ods. 1 písm. g) nariadenia č. 1367/2006 definuje pojem „správny akt“ na účely uvedeného nariadenia ako akékoľvek opatrenie individuálneho určenia podľa práva životného prostredia, prijaté inštitúciou alebo orgánom Únie, ktoré má navonok právne záväzný účinok.
- 41 Článok 2 ods. 1 písm. f) nariadenia č. 1367/2006 stanovuje, že právo životného prostredia na účely uvedeného nariadenia sú právne predpisy Únie, ktoré bez ohľadu na svoj právny základ prispievajú k dosahovaniu cieľov environmentálnej politiky Únie, ako je stanovené v Zmluve o FEÚ: zachovanie, ochrana a zvyšovanie kvality životného prostredia, ochrana zdravia ľudí, šetrné a racionálne využívanie prírodných zdrojov a presadzovanie opatrení na medzinárodnej úrovni na riešenie regionálnych alebo celosvetových problémov životného prostredia.
- 42 V tomto ohľade je na jednej strane potrebné konštatovať, že článok 2 ods. 1 písm. f) nariadenia č. 1367/2006 stanovuje, že otázka, či bol akt prijatý podľa práva životného prostredia, nezávisí od právneho základu, na akom bol predmetný právny predpis prijatý.
- 43 Na druhej strane článok 2 ods. 1 písm. f) nariadenia č. 1367/2006 stanovuje, že pojem „právo životného prostredia“ na účely uvedeného nariadenia pokrýva všetky právne predpisy Únie, ktoré prispievajú k napĺňaniu cieľov politiky Únie v oblasti životného prostredia. V tomto kontexte v podstate vymenúva ciele Únie v oblasti životného prostredia, ako ich stanovuje článok 191 ods. 1 ZFEÚ:

udržiavanie, ochrana a zlepšovanie kvality životného prostredia, ochrana ľudského zdravia, rozvážne a racionálne využívanie prírodných zdrojov, a podpora opatrení na medzinárodnej úrovni na riešenie regionálnych alebo celosvetových problémov životného prostredia.

- 44 Zo znenia článku 2 ods. 1 písm. f) nariadenia č. 1367/2006 vyplýva, že odkazom na ciele vymenované v článku 191 ods. 1 ZFEÚ normotvorca Únie zamýšľal priznať pojmu „právo životného prostredia“ uvedenému v nariadení č. 1367/2006 široký význam, ktorý sa neobmedzuje na otázky súvisiace s ochranou prírodného prostredia *stricto sensu*.
- 45 Toto konštatovanie je okrem iného potvrdené článkom 192 ods. 2 ZFEÚ, podľa ktorého právo životného prostredia, ako je uvedené v hlave XX ZFEÚ, môže zahŕňať aj ustanovenia predovšetkým fiškálnej povahy, opatrenia týkajúce sa územného plánovania, kvantitatívneho hospodárenia s vodnými zdrojmi alebo priamej alebo nepriamej dostupnosti týchto zdrojov, využívania pôdy, ako aj opatrenia významne ovplyvňujúce možnosť voľby členského štátu pri výbere medzi rôznymi energetickými zdrojmi a celkovú štruktúru zásobovania energiou. Reštriktívny výklad pojmu „právo životného prostredia“ by mal za následok, že také ustanovenia a opatrenia by z veľkej časti nespádali pod túto oblasť.
- 46 Navyše je potrebné poznamenať, že článok 2 ods. 2 nariadenia č. 1367/2006 stanovuje, že uvedené správne akty a správna nečinnosť nezahŕňajú nečinnosť ani opatrenia prijaté inštitúciou alebo orgánom Únie, ak koná ako orgán správneho preskúmania, napríklad podľa článkov 101, 102, 106, 107, 228, 258, 260 a 325 ZFEÚ týkajúcich sa pravidiel hospodárskej súťaže, konania o porušení, konania európskeho ombudsmana a konania v oblasti boja proti podvodom. Skutočnosť, že normotvorca považoval za nevyhnutné zahrnúť také výnimky, tiež naznačuje, že pojem „právo životného prostredia“ uvedené v nariadení č. 1367/2006 sa má v zásade vykladať veľmi široko.
- 47 Pokiaľ ide o otázku, či v rámci svojho vnútorného preskúmania bola Komisia povinná preskúmať len otázky patriace do práva životného prostredia, je potrebné konštatovať, že článok 10 ods. 1 nariadenia č. 1367/2006 stanovuje, že mimovládna organizácia, ktorá spĺňa podmienky uvedené v článku 11 toho istého nariadenia, je oprávnená požiadať o vnútorné preskúmanie týkajúce sa správneho aktu prijatého podľa práva životného prostredia. Znenie tohto ustanovenia neupravuje žiadne obmedzenie rozsahu vnútorného preskúmania na otázky týkajúce sa životného prostredia.
- 48 V odôvodnení 18 nariadenia č. 1367/2006 však normotvorca spresnil, že podľa článku 9 ods. 3 dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, ktorý bol podpísaný v Aarhuse 25. júna 1998 (Ú. v. EÚ L 124, 2005, s. 1), a v súlade s ustanoveniami Zmluvy o FEÚ, cieľom uvedeného nariadenia je vytvoriť možnosť iniciovať konania na účely napadnutia aktov, ktoré porušujú právo životného prostredia. Navyše z názvu nariadenia č. 1367/2006, ako aj z odôvodnenia 5 uvedeného nariadenia vyplýva, že nariadenie č. 1367/2006 sa týka len prístupu k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupu k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia.
- 49 Preto je potrebné vykladať rozsah povinnosti uskutočniť vnútorné preskúmanie podľa článku 10 nariadenia č. 1367/2006 spôsobom, že Komisia je povinná preskúmať žiadosť o vnútorné preskúmanie len v prípade, že subjekt požadujúci preskúmanie tvrdí, že predmetný správny akt porušuje právo životného prostredia v zmysle nariadenia č. 1367/2006.
- 50 Práve vzhľadom na tieto úvahy je potrebné jednak preskúmať, či sú rozhodnutia o povolení aktmi prijatými podľa práva životného prostredia v zmysle nariadenia č. 1367/2006 a jednak či tvrdenia žalobkyne predložené v rámci jej žiadosti o vnútorné preskúmanie patria do tejto oblasti.

O nariadení č. 1829/2003

- 51 Žiadosť o vnútorné preskúmanie podaná žalobkyňou sa týka vnútorného preskúmania rozhodnutí o povolení, ktoré Komisia prijala podľa článku 7 ods. 3 a článku 19 ods. 3 nariadenia č. 1829/2003.
- 52 Nariadenie č. 1829/2003 uvádza ako svoj právny základ články 37 a 95 ES, ako aj článok 152 ods. 4 písm. b) ES, pričom tieto ustanovenia zodpovedajú na účely tejto veci článkom 43 a 114 ZFEÚ a článku 168 ods. 4 písm. b) ZFEÚ, ktoré sa týkajú oblastí poľnohospodárstva, aproximácie práva a verejného zdravia.
- 53 Podľa článku 1 písm. a) nariadenia č. 1829/2003 je účelom tohto nariadenia v súlade so všeobecnými zásadami, ktoré sú stanovené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín (Ú. v. ES L 31, 2002, s. 1; Mim. vyd. 15/006, s. 463), vytvoriť základ pre zabezpečenie vysokého stupňa ochrany ľudského života a zdravia, zdravia zvierat a dobrých životných podmienok zvierat, ochrany životného prostredia a záujmov spotrebiteľa vo vzťahu ku geneticky modifikovaným potravinám a krmivám, a to za predpokladu zabezpečenia efektívneho fungovania vnútorného trhu.
- 54 Navyše odôvodnenie 1 nariadenia č. 1829/2003 stanovuje, že voľný pohyb bezpečných a zdravých potravín a krmív je základným aspektom vnútorného trhu a významne prispieva k zdraviu a duševnej pohode občanov a k ich sociálnym a hospodárskym záujmom. Odôvodnenia 2 a 43 nariadenia č. 1829/2003 stanovujú, že pri vykonávaní politik Únie je potrebné zaistiť vysoký stupeň ochrany ľudského života a zdravia, zdravia zvierat a ich dobrých životných podmienok, životného prostredia a záujmov spotrebiteľa vo vzťahu ku geneticky modifikovaným potravinám a krmivám. Podľa odôvodnenia 3 nariadenia č. 1829/2003 s cieľom ochrany zdravia ľudí a zvierat by geneticky modifikované potraviny a krmivá mali pred ich uvedením na trh v Únii podliehať posúdeniu bezpečnosti.
- 55 Článok 4 ods. 2 nariadenia č. 1829/2003 vyžaduje povolenie na účely uvedenia na trh geneticky modifikovaného organizmu na použitie ako potraviny alebo geneticky modifikovanej potraviny. Podľa článku 4 ods. 3 nariadenia č. 1829/2003 takéto povolenie nebude vydané, ak nie je primeraným a dostatočným spôsobom preukázané, že predmetný geneticky modifikovaný organizmus alebo predmetná potravina spĺňa požiadavky článku 4 ods. 1 toho istého nariadenia.
- 56 Článok 4 ods. 1 nariadenia č. 1829/2003 vymenúva kumulatívne podmienky, ktoré musia byť v tomto ohľade splnené. Predmetné potraviny konkrétne nesmú:
- „a) mať nepriaznivé účinky na ľudské zdravie, zdravie zvierat alebo na životné prostredie;
 - b) zavádzať spotrebiteľa;
 - c) odlišovať sa od potravín, ktoré majú nahradiť v takom rozsahu, že ich bežná konzumácia by mohla byť z výživového hľadiska nevýhodná pre spotrebiteľa.“
- 57 Navyše článok 16 ods. 2 nariadenia č. 1829/2003 vyžaduje povolenie na to, aby bolo možné uviesť na trh, používať alebo spracúvať geneticky modifikované krmivo. Podľa článku 16 ods. 3 nariadenia č. 1829/2003 takéto povolenie nebude vydané, ak nie je primeraným a dostatočným spôsobom preukázané, že predmetné krmivo spĺňa požiadavky článku 16 ods. 1 toho istého nariadenia.
- 58 Článok 16 ods. 1 nariadenia č. 1829/2003 vymenúva kumulatívne podmienky, ktoré musia byť v tomto ohľade splnené. Predmetné krmivá konkrétne nesmú:
- „a) mať nepriaznivé účinky na ľudské zdravie, zdravie zvierat alebo na životné prostredie;

- b) zavádzať užívateľa;
 - c) škodiť spotrebiteľovi alebo ho zavádzať narušením odlišujúcich znakov živočíšnych produktov;
 - d) odlišovať sa od krmív, ktoré majú nahradiť v takom rozsahu, že ich bežná konzumácia by mohla byť z výživového hľadiska nevýhodná pre zvieratá alebo ľudí.“
- 59 Navyše odôvodnenie 9 nariadenia č. 1829/2003 stanovuje, že povoľovacie konanie pre geneticky modifikované potraviny a krmivá musí využívať rámec posúdenia rizika v záležitostiach bezpečnosti potravín, ktorý je ustanovený nariadením č. 178/2002, a že uvedenie na trh geneticky modifikovaných potravín a krmív môže byť povolené len po vedeckom posúdení najvyššieho možného štandardu, pokiaľ ide o nebezpečenstvo, ktoré predstavujú pre zdravie človeka a zvierat, a prípadne aj pre životné prostredie.
- 60 Komisia po obdržaní stanoviska od EFSA v súlade s ustanoveniami článkov 7 a 19 nariadenia č. 1829/2003 prijme konečné rozhodnutie týkajúce sa žiadosti o povolenie. V tomto kontexte je povinná zohľadniť stanovisko EFSA, akékoľvek relevantné ustanovenia právnych predpisov Únie a iné faktory, ktoré súvisia s preskúvanou otázkou.

O otázke, v akom rozsahu môžu byť rozhodnutia o povolení predmetom vnútorného preskúmania podľa článku 10 nariadenia č. 1367/2006

- 61 Pokiaľ ide po prvé o otázku, či sú rozhodnutia o povolení aktmi prijatými podľa práva životného prostredia v zmysle nariadenia č. 1367/2006, je na jednej strane potrebné konštatovať, že z odôvodnení a ustanovení pripomenutých v bodoch 53, 54, 56, 58 a 59 vyššie vyplýva, že také rozhodnutie o povolení, ako sú rozhodnutia, ktoré sú predmetom žiadosti žalobkyne o vnútorné preskúmanie, je aktom, ktorý okrem iného patrí do oblasti ochrany životného prostredia. Na druhej strane je potrebné konštatovať, že články 4, 7, 16 a 19 nariadenia č. 1829/2003 majú za cieľ regulovať ľudské zásahy s vplyvom na životné prostredie vzhľadom na prítomnosť geneticky modifikovaných organizmov, ktoré môžu mať dôsledky na zdravie ľudí a zvierat. Je teda potrebné konštatovať, že rozhodnutia o povolení predstavujú bez akejkoľvek pochybnosti akty prijaté podľa práva životného prostredia v zmysle článku 2 ods. 1 písm. f) nariadenia č. 1367/2006.
- 62 Pokiaľ ide po druhé o otázku, či tvrdenia žalobkyne uvedené v rámci jej žiadosti o vnútorné preskúmanie patria do oblasti práva životného prostredia v zmysle nariadenia č. 1367/2006, z konštatovania uvedeného v bode 49 vyššie vyplýva, že je zrejmé, že v prejednávanej veci bola Komisia povinná preskúmať žiadosť o preskúmanie len v rozsahu, v akom žalobkyňa tvrdila, že rozhodnutia o povolení sú v rozpore s právom životného prostredia v zmysle nariadenia č. 1367/2006.
- 63 Je však potrebné konštatovať, že rozsah pojmu „právo životného prostredia“ nie je tak obmedzený, ako to tvrdí Komisia v napadnutom rozhodnutí. Samotná skutočnosť, že nariadenie č. 1829/2003 podľa Komisie rozlišuje medzi posúdením bezpečnosti predmetných potravín a krmív, a posúdením rizík pre životné prostredie vrátane zdravotných rizík súvisiacich s ich prítomnosťou v životnom prostredí, totiž nemôže spochybniť konštatovanie, podľa ktorého výhrady uvedené v žiadosti o preskúmanie, ktoré Komisia odmietla v napadnutom rozhodnutí z dôvodu, že nepatria do oblasti práva životného prostredia, v skutočnosti patria do pôsobnosti článku 10 nariadenia č. 1367/2006.
- 64 V tomto ohľade Komisia správne tvrdí, že nariadenie č. 1829/2003 sa vzťahuje na verejné zdravie z hľadiska bezpečnosti potravín, ale že sa uplatňuje aj na prípadné environmentálne vplyvy geneticky modifikovaných výrobkov, ktoré sa používajú v potravinách a krmivách. Navyše Komisia pripúšťa, že rozhodnutia týkajúce sa práva kultivovať geneticky modifikované organizmy v členských štátoch môžu vo svojej podstate viac súvisieť so životným prostredím, a že povolenia týkajúce sa práva používať geneticky modifikované výrobky dovezené ako potraviny a krmivá alebo ako ich zložky, môžu mať tiež

vplyv na životné prostredie napríklad v závislosti od spôsobu, akým sa s nimi nakladá, alebo pre prípad uvoľnenia do životného prostredia počas manipulácie s nimi. Podľa Komisie však tvrdenia uvádzané žalobkyňou vo veci výživovej hodnoty, označovania a bezpečnosti geneticky modifikovaných výrobkov nachádzajúcich sa v potravinách a krmivách, ktoré v napadnutom rozhodnutí považovala za neprípustné, súvisia s bezpečnosťou výrobkov, a nie so stavom životného prostredia.

- 65 Podľa odôvodnenia Komisie vplyvy geneticky modifikovaných organizmov na verejné zdravie a na ochranu zvierat, ako aj potenciálne vplyvy na výživovú hodnotu, patria do práva životného prostredia pod podmienkou, že ku kultivácii došlo v rámci Únie. Naproti tomu v prípade, že ku kultivácii nedošlo v rámci Únie, tieto dôsledky nepatria do oblasti práva životného prostredia. Takéto rozlišovanie je neprírodné a spôsobuje riziko, že článok 10 nariadenia č. 1367/2006 bude zbavený svojho potrebného účinku.
- 66 Na úvod článok 4 ods. 1 písm. a) a článok 16 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1829/2003 stanovujú, že predmetné potraviny a krmivá nemožno uviesť na trh Únie, ak majú nepriaznivé účinky najmä na životné prostredie. V tomto ohľade je potrebné poznamenať, že tieto ustanovenia sa podľa svojho znenia neobmedzujú len na ochranu prírodného prostredia v Únii. Preto posúdenie rizík z dôvodu potenciálneho uvoľnenia geneticky modifikovaných organizmov do prírodného prostredia v Únii je len jedným aspektom preskúmania environmentálnych rizík v rámci povoloacieho konania podľa nariadenia č. 1829/2003.
- 67 Ďalej je zrejmé, že predtým, ako možno spracovať geneticky modifikované organizmy na potravinu alebo krmivo, je nevyhnutné ich kultivovať. Je potrebné poznamenať, že pri tejto kultivácii sú geneticky modifikované organizmy v zásade súčasťou prírodného prostredia, a teda riadne predstavujú prvok životného prostredia. Toto konštatovanie je okrem iného tiež potvrdené článkom 2 ods. 1 písm. d) bodom i) nariadenia č. 1367/2006, ktorý definuje výraz „informácie o životnom prostredí“ na účely uvedeného nariadenia a identifikuje geneticky modifikované organizmy ako jeden z prvkov tvoriacich životné prostredie. Keďže geneticky modifikované organizmy teda riadne predstavujú prvok životného prostredia, z článku 2 ods. 1 písm. f) nariadenia č. 1367/2006 vyplýva, že ustanovenia, ktorých cieľom je regulácia dôsledkov, ktoré majú geneticky modifikované organizmy na zdravie ľudí alebo zvierat, patria tiež do oblasti životného prostredia (pozri bod 43 vyššie).
- 68 Napokon z ustanovení uvedených v bodoch 53, 54, 56, 58 a 59 vyššie vyplýva, že také rozhodnutie o povolení, ako sú rozhodnutia, ktoré sú predmetom žiadosti žalobkyne o vnútorné preskúmanie, je aktom patriacim do oblasti ochrany zdravia a dobrých životných podmienok zvierat. Je však potrebné konštatovať, že samotné zvieratá, ktoré sa živia krmivami, na ktoré sa vzťahujú rozhodnutia o povolení, sa musia za bežných alebo realistických podmienok používania predmetných krmív, ktoré zodpovedajú krmivám, v súvislosti s ktorými boli vydané rozhodnutia o povolení (pozri analogicky rozsudok z 23. novembra 2016, Komisia/Stichting Greenpeace Nederland a PAN Europe, C-673/13 P, EU:C:2016:889, bod 79), považovať za prvok životného prostredia z dôvodu, že nemožno vylúčiť, že budú pôsobiť na životné prostredie alebo že budú jeho súčasťou. Právne predpisy na ochranu týchto zvierat, ako sú kapitoly I, III a IV nariadenia č. 1829/2003, sú teda v celom rozsahu súčasťou práva životného prostredia uvedeného v článku 10 ods. 1 nariadenia č. 1367/2006. Iný záver by bol možný len v prípade, že by bolo skutočne možné vylúčiť, že zviera kŕmené predmetnými krmivami bude v kontakte s obyvateľstvom a so životným prostredím, či už svojou prítomnosťou, svojimi výlučkami alebo rezíduami v dôsledku svojho úplného vylúčenia, čo Komisia v prejednávanej veci nepreukázala.
- 69 Z toho vyplýva, že právo životného prostredia v zmysle nariadenia č. 1367/2006 v prejednávanej veci zahŕňa všetky ustanovenia právnych predpisov Únie, ktoré sa týkajú právnej úpravy geneticky modifikovaných organizmov a ktorých cieľom je riadiť riziko pre zdravie ľudí alebo zvierat, ktoré má svoj pôvod v týchto geneticky modifikovaných organizmoch alebo environmentálnych faktoroch, ktoré môžu mať vplyv na uvedené organizmy počas ich kultivácie alebo pestovania v prírodnom prostredí. Toto konštatovanie sa bez rozdielu uplatňuje na situácie, v ktorých geneticky modifikované organizmy neboli kultivované v rámci Únie.

- 70 V prejednávanej veci Komisia v napadnutom rozhodnutí vysvetľuje, že výhrady v rámci žiadosti o preskúmanie uvedené v bode 14 vyššie odkazujú na účinky konzumácie geneticky modifikovaných organizmov na zdravie. Preto ich nemožno preskúmať v rámci článku 10 nariadenia č. 1367/2006. Konkrétnejšie Komisia najskôr tvrdí, že rozhodnutia o povolení umožňujú dovoz predmetnej sóje na účely použitia v potravinách a krmivách, ale vylučujú ich použitie na účely kultivácie. Podľa Komisie je potrebné rozlišovať medzi posúdením bezpečnosti, ktoré sa týka najmä toxicity, alergénosti, ako aj výživy, a posúdením rizík pre životné prostredie. Komisia ďalej vysvetľuje, že tvrdenia žalobkyne uvedené v žiadosti o preskúmanie týkajúce sa neexistencie usmernení EFSA, pokiaľ ide o bezpečnosť, ako aj preskúmanie geneticky modifikovaných rastlín z hľadiska výživy, súvisia s účinkami konzumácie geneticky modifikovaných potravín a krmív na zdravie. Komisia dodáva, že preskúmanie z hľadiska výživy je jednou z „rizikových oblastí“, ktoré sa zohľadňujú pri preskúmaní účinkov na zdravie, ktoré vyplývajú z konzumácie geneticky modifikovaných potravín a krmív, ale že nie je súčasťou posúdenia environmentálnych rizík v súvislosti s potenciálnym uvoľnením do životného prostredia. Navyše Komisia zastáva názor, že označenie predmetných potravín sa týka vlastností uvedených potravín, ktoré sú dodávané konečným spotrebiteľom na účely konzumácie, a že toto označenie nesúvisí s posúdením environmentálnych rizík. Napokon Komisia tvrdí, že ďalšie tri tvrdenia žalobkyne, a to absencia monitorovania po uvedení na trh, neexistencia preskúmania rezíduí herbicídov v predmetných potravinách a krmivách a relevantnosť štúdie o neželaných účinkoch konzumácie rastlín, ktoré sa vyznačujú pôsobením ribonukleových kyselín na zdravie ľudí alebo zvierat, nemajú žiadnu súvislosť s posúdením environmentálnych rizík. V dôsledku toho tieto tvrdenia nemožno preskúmať v rámci článku 10 nariadenia č. 1367/2006 (pozri bod 17 vyššie).
- 71 Pokiaľ ide o úvahy uvedené v napadnutom rozhodnutí, podľa ktorých jednak tvrdenia žalobkyne týkajúce sa neexistencie usmernení zo strany EFSA, pokiaľ ide o účinky geneticky modifikovaných rastlín na bezpečnosť a zdravie, ktorých nutričný obsah bol citelne zmenený, súvisia s účinkami konzumácie geneticky modifikovaných potravín a krmív na zdravie, a jednak preskúmanie z hľadiska výživy nebolo súčasťou posúdenia environmentálnych rizík, pokiaľ ide o potenciálne uvoľnenie do životného prostredia, je potrebné konštatovať, že rozhodnutiami o povolení sa vykonávajú ustanovenia nariadenia č. 1829/2003, ktoré prispievajú najmä k snahe o ochranu zdravia ľudí a zvierat v Únii, a že identifikované riziko pre zdravie ľudí alebo zvierat, a to prípadné modifikácie nutričného obsahu, má svoj pôvod v predmetných geneticky modifikovaných organizmoch. V súlade s tým, čo bolo konštatované v bode 69 vyššie, z uvedeného vyplýva, že výhrady, ktoré Komisia odmietla vyššie uvedenými tvrdeniami, v plnom rozsahu patria do oblasti práva životného prostredia v zmysle nariadenia č. 1367/2006.
- 72 Pokiaľ ide o tvrdenie uvedené v napadnutom rozhodnutí, podľa ktorého výhrady žalobkyne týkajúce sa neexistencie preskúmania rezíduí herbicídov v predmetných potravinách a v krmivách, ako aj relevantnosti štúdie týkajúcej sa zdravia ľudí alebo zvierat, nesúvisia s posúdením environmentálnych rizík, je potrebné konštatovať, že v rámci týchto výhrad sa uvádza porušenie ustanovení nariadenia č. 1829/2003, ktorých cieľom je ochrana zdravia ľudí a zvierat v Únii pred rizikami, ktoré majú pôvod v predmetných geneticky modifikovaných organizmoch. V súlade s konštatovaním uvedeným v bode 69 vyššie z toho vyplýva, že výhrady, ktoré Komisia odmietla týmito tvrdeniami, taktiež patria do oblasti práva životného prostredia v zmysle nariadenia č. 1367/2006.
- 73 Pokiaľ ide o tvrdenia v napadnutom rozhodnutí, podľa ktorých tvrdenia predložené v rámci žiadosti o preskúmanie týkajúce sa označenia nesúvisia s posúdením environmentálnych rizík, je potrebné konštatovať, že podľa odôvodnení 20 a 22 nariadenia č. 1829/2003 požiadavky označovania geneticky modifikovaných krmív majú za cieľ poskytnúť konečným užívateľom, osobitne chovateľom dobytka, presné informácie o zložení a vlastnostiach krmiva, umožňujúc užívateľovi uskutočniť informovaný výber. Označenie by teda malo poskytovať informácie o každom znaku alebo vlastnosti, ktoré odlišujú potravinu alebo krmivo od tradičných výrobkov, pokiaľ ide najmä o zloženie, výživovú hodnotu alebo výživné účinky, predpokladaný spôsob použitia potravín alebo krmív a zdravotné dôsledky pre určité skupiny populácie. Z toho vyplýva, že v prejednávanej veci označenie geneticky modifikovaných potravín a krmív predstavuje vedľajší prvok potrebný na riadne vykonávanie výsledkov posúdenia,

ktoré sa týka najmä zdravia ľudí a zvierat. Komisii preto prináležalo preskúmať podľa článku 10 nariadenia č. 1367/2006 výhradu žalobkyne vzťahujúcu sa na označenie týkajúce sa zloženia predmetných potravín a krmív.

- 74 Pokiaľ ide o konštatovanie Komisie v napadnutom rozhodnutí, podľa ktorého údajná absencia monitorovania po uvedení na trh nesúvisí s posúdením environmentálnych rizík, stačí pripomenúť, že prvá veta odôvodnenia 35 nariadenia č. 1829/2003 vysvetľuje, že tam, kde je to vhodné, je potrebné zaviesť na základe záverov posúdenia rizík požiadavky na monitorovanie geneticky modifikovaných potravín na ľudskú výživu a geneticky modifikovaných krmív na výživu zvierat po ich uvedení na trh. Tiež je potrebné konštatovať, že cieľom plánu monitorovania je najmä dbať na to, aby nevzniklo žiadne riziko pre zdravie ľudí alebo zvierat pochádzajúce z predmetných potravín a krmív po tom, ako bolo povolené ich uvedenie na trh, alebo na to, aby nepriaznivé účinky, ktoré z nich vyplývajú, zostali obmedzené. Monitorovanie po uvedení povolených výrobkov na trh je teda opatrenie dopĺňajúce povolenie na uvedenie na trh.
- 75 V tomto ohľade Komisia v napadnutom rozhodnutí správne tvrdí, že požiadavky týkajúce sa monitorovania po uvedení na trh majú za cieľ zhromažďovanie údajov o spotrebe geneticky modifikovaných potravín. Navyše je potrebné dodať, že uvedené monitorovanie sa týka aj spotreby krmív, ktoré sú samotné súčasťou životného prostredia.
- 76 Z toho vyplýva, že obavy o zdravie ľudí a zvierat uvedené v súvislosti s absenciou primeraného monitorovania v prejednávanej veci tiež patria do pôsobnosti článku 10 nariadenia č. 1367/2006.
- 77 Preto Komisia v napadnutom rozhodnutí nesprávne dospela k záveru, že tvrdenia uvedené v bode 70 vyššie nemožno preskúmať v rámci článku 10 nariadenia č. 1367/2006. Toto konštatovanie nie je spochybnené ostatnými tvrdeniami uvádzanými Komisiou a vedľajšími účastníkmi konania.
- 78 Pokiaľ ide po prvé o tvrdenie Komisie, podľa ktorého bola kľúčovým prvkom žiadosti o preskúmanie, pokiaľ ide o aspekty, ktoré považovala za neprípustné, bezpečnosť predmetných geneticky modifikovaných organizmov v súvislosti s ich použitím v potravinách a krmivách, postačuje konštatovať, že nariadenie č. 1367/2006 nestanovuje, že kľúčovým prvkom žiadosti o preskúmanie by mala byť otázka patriaca do práva životného prostredia (pozri v tomto zmysle a analogicky rozsudok z 23. novembra 2016, Komisia/Stichting Greenpeace Nederland a PAN Europe, C-673/13 P, EU:C:2016:889, body 77 a 78). Ako bolo konštatované v bodoch 49 a 62 vyššie, v rámci vnútorného preskúmania je Komisia povinná preskúmať každé tvrdenie, ktorým žiadateľ o preskúmanie tvrdil, že predmetný správny akt je v rozpore s právom životného prostredia v zmysle nariadenia č. 1367/2006 bez toho, aby bolo potrebné, aby otázka patriaca do práva životného prostredia predstavovala hlavný právny cieľ preskúmaného tvrdenia.
- 79 Ako bolo po druhé uvedené v bodoch 63 až 69 vyššie, je potrebné odmietnuť tvrdenie Komisie, podľa ktorého skutočnosť, že nariadenie č. 1829/2003 rozlišuje medzi posúdením bezpečnosti predmetných potravín a krmív, a posúdením rizík pre životné prostredie, je relevantná pre preskúmanie, či žiadosť o preskúmanie patrí do pôsobnosti nariadenia č. 1367/2006.
- 80 V rozsahu, v akom Komisia v tomto kontexte uvádza skutočnosť, že odôvodnenie 33 nariadenia č. 1829/2003 rozlišuje medzi posúdením rizika pre životné prostredie a posúdením bezpečnosti, je potrebné poukázať na to, že uvedené odôvodnenie stanovuje, že ak sa žiadosť o povolenie podľa nariadenia č. 1829/2003 týka výrobkov obsahujúcich geneticky modifikované organizmy alebo ak z takých organizmov pozostáva, žiadateľ sa môže rozhodnúť, že predloží povolenie na zámerné uvoľnenie do životného prostredia, ktoré už získal podľa časti C smernice 2001/18, alebo že v rámci povoloacieho konania podľa nariadenia č. 1829/2003 požiadava, aby sa posúdenie rizík pre životné prostredie vykonalo v rovnakom čase ako posúdenie bezpečnosti. Z tohto konštatovania vyplýva, že posúdenie účinkov zámerného uvoľnenia do životného prostredia možno vykonať v rámci konania na základe smernice 2001/18 alebo alternatívne v rámci konania podľa nariadenia č. 1829/2003. Aj keď sa

odôvodnenie 33 nariadenia č. 1829/2003 týka otázky, za akých podmienok môže v rámci konania podľa nariadenia č. 1829/2003 dôjsť k posúdeniu účinkov zámerného uvoľnenia do životného prostredia, nemá žiadny vplyv na otázku, či výhrady uvedené v rámci žiadosti o vnútorné preskúmanie podľa nariadenia č. 1367/2006 patria do práva životného prostredia podľa tohto nariadenia.

- 81 Navyše je tiež potrebné odmietnuť tvrdenie Komisie, podľa ktorého z článkov 5 a 17 nariadenia č. 1829/2003 vyplýva, že aj keď všetky výrobky patriace do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia musia byť predmetom posúdenia, pokiaľ ide o ich bezpečnosť, iba geneticky modifikované organizmy alebo potraviny a krmivá, ktoré obsahujú geneticky modifikované organizmy alebo ktoré z takých organizmov pozostávajú, podliehajú posúdeniu rizík pre životné prostredie, zatiaľ čo potraviny a krmivá vyrobené z geneticky modifikovaných organizmov mu nepodliehajú. Je totiž potrebné pripomenúť, že na účely povolenia uvedenia na trh je nevyhnutné, aby boli podmienky stanovené v článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1829/2003 a článku 16 ods. 1 toho istého nariadenia (pozri body 56 a 58 vyššie) splnené. Naproti tomu zo znenia článkov 5 a 17 nariadenia č. 1829/2003 vyplýva, že tieto články sa týkajú len postupu podania žiadosti o povolenie a formalít, ktoré s ňou súvisia. Tieto články sa teda netýkajú podmienok ani rozsahu vecného preskúmania žiadosti o povolenie.
- 82 V rozsahu, v akom Komisia tvrdí, že v rámci článku 2 ods. 1 písm. d) bodu i) nariadenia č. 1367/2006 týkajúceho sa definície výrazu „informácie o životnom prostredí“ je odkaz na geneticky modifikované organizmy uvedený v kontexte biologickej diverzity, ktorá sa týka práve situácie, v ktorej možno otázky verejného zdravia považovať za indikátor stavu určitých prvkov životného prostredia, je potrebné konštatovať, že uvedené ustanovenie odkazuje na geneticky modifikované organizmy ako environmentálne prvky. Potvrzuje to konštatovanie uvedené v bode 67 vyššie, podľa ktorého geneticky modifikované organizmy predstavujú prvky životného prostredia. V každom prípade, aj keby bol výklad Komisie preukázaný, je potrebné zdôrazniť, že článok 2 ods. 1 písm. d) bod i) nariadenia č. 1367/2006 obsahuje len demonštratívny výpočet určitých typických prvkov životného prostredia, ale nevyklučuje, že geneticky modifikované organizmy môžu predstavovať prvky životného prostredia.
- 83 Po tretie Komisia, ktorú podporuje Monsanto, tvrdí, že úvahy týkajúce sa verejného zdravia môžu byť následkom ochrany životného prostredia, ale že odkazy na verejné zdravie v ustanoveniach týkajúcich sa životného prostredia nemajú za cieľ to, aby bola oblasť verejného zdravia v celom rozsahu zahrnutá do oblasti práva životného prostredia. Podľa Komisie aspekty predmetnej žiadosti o preskúmanie neodhaľujú stav prvkov životného prostredia a ani s ním nesúvisia, a teda nespádajú pod článok 10 nariadenia č. 1367/2006.
- 84 V tomto ohľade tak, ako bolo pripomenuté v bode 43 vyššie, ochrana ľudského zdravia patrí medzi ciele politiky Únie v oblasti životného prostredia (pozri rozsudok z 22. decembra 2010, Gowan Comércio Internacional e Serviços, C-77/09, EU:C:2010:803, bod 71 a citovanú judikatúru). Je však potrebné konštatovať, ako to správne tvrdí Komisia, že článok 10 nariadenia č. 1367/2006 nemá za cieľ zahrnúť oblasť verejného zdravia v celom rozsahu do oblasti práva životného prostredia.
- 85 Je potrebné konštatovať, ako bolo uvedené v bodoch 49 a 62 vyššie, že žiadosť o vnútorné preskúmanie je v prejednávanej veci prípustná len v rozsahu, v akom obsahuje tvrdenie, že rozhodnutia o povolení sú v rozpore s právom životného prostredia v zmysle nariadenia č. 1367/2006. Článok 4 ods. 1 písm. a) a článok 16 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1829/2003 stanovujú, že predmetné potraviny a krmivá nemožno uviesť na trh, ak majú nepriaznivé účinky na zdravie ľudí alebo zvierat, alebo na životné prostredie. Sója 305423, MON 87769 a MON 87705 predstavujú v prípade svojej kultivácie prvky, ktoré sú zmenené v dôsledku ľudského zásahu a ktoré sú v interakcii s prírodným prostredím. Genetické modifikácie týchto prvkov životného prostredia teda môžu mať vplyv na ich výživovú hodnotu alebo môžu predstavovať riziko pre bezpečnosť potravín, a teda predstavujú otázky patriace do práva životného prostredia v zmysle nariadenia č. 1367/2006.

- 86 V každom prípade je potrebné pripomenúť (pozri bod 68 vyššie), že krmivá, ktoré sú tiež súčasťou predmetu rozhodnutí o povolení, môžu konzumovať zvieratá, ktoré budú v interakcii so životným prostredím alebo ktoré budú jeho súčasťou. Preto samotné tieto zvieratá predstavujú prvky životného prostredia a dôsledky na ich výživovú hodnotu vyplývajúce z predmetných krmív alebo skutočnosť, že by mohli byť v rozpore s bezpečnosťou potravín, teda predstavujú otázky patriace do práva životného prostredia v zmysle nariadenia č. 1367/2006.
- 87 Pokiaľ ide po štvrté o tvrdenie Komisie, podľa ktorého samotná skutočnosť, že predmetné potraviny alebo krmivá boli podrobené biologickému alebo technickému ošetreniu v ich krajine pôvodu, neznamená, že bezpečnosť predmetných výrobkov mohla mať vplyv na stav životného prostredia, postačuje pripomenúť, že právo životného prostredia v zmysle nariadenia č. 1367/2006, o ktoré ide v tejto veci, sa neobmedzuje len na stav prírodného prostredia v Únii, a že toto tvrdenie neberie do úvahy najmä skutočnosť, že zvieratá, ktoré konzumujú predmetné krmivá, sú nimi dotknuté.
- 88 Po piate v rozsahu, v akom sa Komisia dovoľáva v prejednávanej veci relevantnosti článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, je potrebné pripomenúť, že podľa judikatúry sa tohto ustanovenia, na ktorom je založený článok 10 ods. 1 nariadenia č. 1367/2006, nemožno dovoľávať na účely posúdenia zákonnosti tohto článku (rozsudok z 13. januára 2015, Rada a i./Vereniging Milieudefensie a Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht, C-401/12 P až C-403/12 P, EU:C:2015:4, bod 61).
- 89 Vzhľadom na všetko uvedené je potrebné dospieť k záveru, že keď Komisia konštatovala, že veľká časť výhrad predložených žalobkyňou v rámci jej žiadosti o vnútorné preskúmanie nepatrí do práva životného prostredia, dopustila sa nesprávneho právneho posúdenia. Prvému žalobnému dôvodu je preto potrebné vyhovieť a napadnuté rozhodnutie musí byť v celom rozsahu zrušené, pričom nie je potrebné preskúmať druhý žalobný dôvod žalobkyne.

O trovách

- 90 Podľa článku 134 ods. 1 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia nemala vo veci úspech, znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania žalobkyne v súlade s jej návrhmi.
- 91 V súlade s článkom 138 ods. 3 rokovacieho poriadku Monsanto a Pioneer znášajú svoje vlastné trovy konania.

Z týchto dôvodov

VŠEOBECNÝ SÚD (siedma komora)

rozhodol takto:

- 1. List člena Európskej komisie zodpovedného za oblasť zdravia a bezpečnosti potravín zo 16. novembra 2015 so značkou Ares(2015) 5145741 týkajúci sa žiadosti o vnútorné preskúmanie založenej na článku 10 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 zo 6. septembra 2006 o uplatňovaní ustanovení Aarhuského dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia na inštitúcie a orgány Spoločenstva, pokiaľ ide o vykonávacie rozhodnutia o povolení uvedenia na trh geneticky modifikovanej sóje MON 87769, MON 87705 a 305423, sa zrušuje.**
- 2. Komisia znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania, ktoré vznikli organizácii TestBioTech eV.**

3. Monsanto Europe, Monsanto Company, Pioneer Overseas Corp. a Pioneer Hi-Bred International, Inc. znášajú svoje vlastné trovy konania.

Tomljenović

Bieliūnas

Kornezov

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 14. marca 2018.

Podpisy